

LOOK magazine, 4.2.2009, Češi slavní ve světě

Tamara Čížková

Lucie Bílá, Karel Svoboda, Tereza Maxová... Kdo by neznal tato jména? Den co den je můžeme vídat na titulních stranách novin anebo na obrazovkách televize. Česká kotlina ale zplodila i jiné drahokamy. Možná se v našich médiích o nich tolik nemluví ani nepíše, ale jejich úspěchy přitom dosáhly světové úrovně. Seznámíme vás s lidmi, kteří si jistě zaslouží pozornost, protože naši zemi uměli v zahraničí proslavit a dokázali, že tento státec může být přínosem pro celý svět...

Když zpěvačka Markéta Irglová v loňském roce přebírala sošku Oscara, možná se spousta lidí divila, kde se tahle talentovaná dívka vlastně vyloupila. Nepatřila u nás k celebritám, které na svých turné plní haly, a o nichž kolují drby v časopisech. A přesto najednou přišel obrovský úspěch nízkorozpočtového filmu *Once*, kde ztvárnila hlavní roli, nominace na Grammy a dokonce Oscar za nejlepší píseň! Dnes Markétu Irglovou samozřejmě zná celá republika. Podobně na tom byla například i Iva Frühlingová. V době, kdy se u nás začínala dostávat na výsluní, měla za sebou již úspěšnou kariéru modelky a zpěvačky ve Francii. Petra Němcová byla zase ve světě populární topmodelkou, ale u nás se o ní začalo nejvíce mluvit až v době, kdy se zraněními vyvázla z ničivé vlny tsunami v jihovýchodní Asii. Občas to zkrátka vypadá, jako by svět některým nadaným Čechům věnoval více pozornosti než jejich rodná země. Přitom napříč různými oblastmi, ať už se jedná o vědu, umění, architekturu či techniku, existují slavné osobnosti, pocházející z České republiky. Představíme vám několik jmen, která lidé z daného oboru rozhodně velmi dobře znají, ale jistě by neškodilo, aby se dostala i do povědomí širší veřejnosti...

JAN PINKAVA duchovní otec *Ratatouille*

Přiznejte se, kdo z vás by neznal vařícího krysáka Remyho z filmu *Ratatouille*? Věděli jste ale, že za tímhle celosvětově úspěšným animovaným snímkem stojí český rodák Jan Pinkava?

Syn českého spisovatele a básníka Václava Pinkavy (známého pod pseudonymem Jan Křesadlo) se narodil v Praze v roce 1963, ale když mu bylo teprve šest let, emigroval s rodiči do Velké Británie. Už od mládí jej zajímal animovaný film, proto se později rozhodl věnovat se mu profesionálně. Nejprve tvořil animované reklamy a v roce 1993 přesídlil do Spojených Států, kde začal pracovat ve známém filmovém studiu Pixar, v němž vznikly například Oscarem oceněné animované snímky *Auta*, *Hledá se Nemo* a spousta dalších. Tady pokračoval s reklamou a získal dokonce prestižní ocenění Clio. Posléze přichází další úspěch - krátký film s názvem *Gerí's Game* (*Geriho hra*). Starý pán v něm hraje v parku šachy sám se sebou. Dělal na něm 18 animátorů a než čtyřminutový snímek spatřil světlo světa, trvalo to přes dva roky. Úsilí se ale vyplatilo, Jan Pinkava za „Geriho“ získal v roce 1998 Oscara v kategorii nejlepší krátkometrážní animovaný film. A pak přišla další výzva - celovečerní snímek! Jan Pinkava vymyslel a prosadil příběh o kryse, která se místo přehrabování odpadků věnuje vaření a stane se šéfkuchařem francouzské nobl restaurace. V roce 2006 ale Pixar koupila společnost Disney a Pinkava musel hlavní režisérské velení předat Bradu Birdovi. Samotný Pinkava je označován za spolurežiséra a zůstaly mu také zásluhy za námět a scénář. Do České republiky občas jezdí a ačkoliv vyrostl v Anglii a nyní žije v USA, díky rodičům mluví česky a poznal českou kulturu. Vždyť i při přebírání Oscara v roce 1998 zazněla z jeho úst česká slova: „Mami, to máš k narozeninám.“

JAN A IVANA BENDOVI architekti v Šanghaji

Jan a Ivana Bendovi patří mezi nejúspěšnější Čechy, kteří se prosadili v Číně. Oba jsou architekti a podílejí se už deset let na výstavbě Šanghaje, kde podle jejich návrhů rostou obytné komplexy i mrakodrapy. Jistě není snadné získat si uznání v zemi s naprosto odlišnou řečí, kulturou, tradicemi a zvyklostmi. Přesto mají manželé Bendovi za sebou již stovky projektů a jejich firma byla dokonce vyhodnocena jako šestá nejlepší zahraniční společnost působící v Šanghaji.

Seznámili se spolu na studiích a v roce 1987 společně emigrovali do Toronta. Podařilo se jim získat uplatnění a brzy začali sklízet úspěchy a také ocenění (například 1. cena v soutěži na olympijskou vesnici pro Toronto OH 1996). Později přesunuli své aktivity na daleký východ - do Číny. Nejen, že se zde podílejí na dynamicky se rozvíjející výstavbě v Šanghaji, ale dokonce v tomto městě založili Český a Slovenský klub.

JIŘÍ A OTTO BUBENÍČKOVI hvězdy hamburského baletu

Dvojčata Jiří a Otto Bubeníčkoví se sice narodila v polském městě Lubin, ale jejich kořeny sahají do české cirkusové rodiny. Na svět tito talentovaní bratři přišli v roce 1974, právě v době, kdy byli rodiče na turné s cirkusem v Polsku. Oba vystudovali taneční konzervatoř v Praze a následně dostali nabídku na angažmá v hamburském baletu. Zde jejich kariéra nabrala nevídaných obrátok - nejprve tančili ve sboru, v roce 1995 se však stali sólisty a o dva roky později dokonce prvními sólisty slavné scény. Získali hlavní role v nejrůznějších představeních, lístky na ně bývají vyprodané a nadšené ohlasy na jejich výkony se začaly ozývat nejen v Německu, ale i v dalších zemích - účinkovali ve Vídni, Mnichově, Tokiu, Austrálii... Češi mohli obou bratrů vidět například loni v dubnu v Národním divadle. O těchto českých dvojčatech, která se stala celebritami (nejen) na hamburské taneční scéně, byl natočen také dokumentární film Petera Schlöga Die Ballett-Zwillinge. Otto Bubeníček se vedle tance věnuje i komponování hudby či pedagogice, Jiří Bubeníček se stal úspěšným choreografem. Ačkoliv již patnáct let působí v zahraničí, tvrdí, že je hrdý na to, že je Čechem.

JAN HAMMER slavný hudebník

Čtyři z pěti teenagerů by vám asi při poslechu úvodní melodie filmu Policajt z Beverly Hills řekli, že autorem písničky je Crazy Frog. Ti starší si spíše vzpomenou na snímek s Eddiem Murphym. Málokdo si ale v souvislosti s populární znělkou vybaví jméno Jan Hammer. Přitom se jedná o pravděpodobně světově nejznámějšího hudebníka českého původu. Narodil se v roce 1948 v Praze a vystudoval na AMU hudební teorii a kompozici. Jen pro zajímavost - je také autorem hudby k pohádce Šíleně smutná princezna. Po ruské okupaci v roce 1968 odešel do zahraničí a v USA si prožil doslova americký sen. Nebudeme vyjmenovávat všechny jeho úspěchy, protože jich bylo opravdu hodně. Ale prozradíme například to, že byl členem Mahavishnu Orchestra (prodali přes 2 miliony nosičů!), vydal mnoho sólových desek, spolupracoval s takovými hvězdami jako je Mick Jagger či Carlos Santana, je autorem hudby k seriálu Miami Vice, za niž dokonce dostal v roce 1985 dvě prestižní ceny Grammy. Tvoří hudbu pro televizi (v době začátků TV Nova Jan Hammer složil hudbu k jejím pořadům), film, reklamy i počítačové hry.

DÁŠA BLÁHOVÁ herečka od protinožců

Herečku Dagmar Bláhovou (59) u nás dnes znají především fanoušci seriálu Velmi křehké vztahy, kde ztvárnila roli divadelní režisérky. Asi málokdo ale tuší, jak se dokázala prosadit v zahraničí a že patřila v Austrálii k hereckým hvězdám.

Za totality se rozhodla opustit svou vlast a nejprve emigrovala do Paříže a později, v roce 1980, se s bývalým manželem a dcerkou vydala do daleké Austrálie. Začátky na novém kontinentě pro ně rozhodně nebyly jednoduché, protože museli začínat od píky s několika dolary v kapse. Přesto se Dáša s vervou pustila do práce a brzy její úsilí začalo nést své ovoce.

Dáša Bláhová, v zahraničí známá jako Dasha Blaha, dostala roli Marie v televizním seriálu Neighbours (Sousedé), což je u protinožců velmi populární soap opera. Mimo jiné v ní nastartovaly svou kariéru i takové hvězdy jako je zpěvačka Kylie Minogue nebo Natalie Imbruglia. Dášu toto účinkování v Austrálii proslavilo a začala dostávat další role, jak filmové, tak divadelní. Dokonce získala cenu pro nejlepší herečku za roli v dramatu Displaced Persons (Vykořenění lidé). Svého času se o ni staral agent, který zastupoval i Mela Gibsona. Po revoluci se však rozhodla vrátit se zpět do České republiky, kde opět musela začít od začátku. Kromě „VéKáVéček“ se také věnuje divadlu, mimo jiné se objevuje v kontroverzním představení Monology vagíny, které sama přeložila do češtiny.

JIŘÍ BARTEK biolog bojující proti rakovině

Profesor Jiří Bartek patří mezi úspěšné české vědce, kteří se prosadili v zahraničí. Působí na Danish Cancer Society (Dánská společnost pro rakovinu) v Kodani, hlavním městě Dánska, kde se zabývá výzkumem nádorových buněk. Publikoval již přes dvě stovky odborných článků a prací a o jeho poznatcích píše prestižní vědecké časopisy po celém světě.

Jiří Bartek se narodil v Šumperku a po studiích na Lékařské fakultě University Palackého v Olomouci nastoupil do **Ústavu molekulární genetiky Akademie věd** v Praze. Ještě před revolucí absolvoval stáže v Londýně. Do Dánska se přestěhoval v roce 1992 s manželkou Jiřinou Bartkovou, která je také úspěšná bioložka, působící ve stejném ústavu jako Jiří Bartek. Společně s doktorem Jiřím Lukášem tvoří manželé Bartkovi úspěšný český tým. Biolog Bartek již učinil celou řadu objevů, které mohou zachránit mnoho životů po celém světě, a získal také nejruznější ocenění.

A mnoho, mnoho dalších...

Samozřejmě existuje celá řada dalších jmen, která si zasluhují pozornost - jde o Čechy, jež se proslavili za hranicemi naší země a dělají jí dobré jméno. Mnohé z nich zná celá naše republika, ať už se jedná například o hokejistu Jaromíra Jágra, návrhářku Blanku Matragi, podnikatelku Ivanu Trumpovou, architekta Jana Kaplického, Miss World 2006 Taťánu Kuchařovou a spoustu dalších. O jiných možná tolik neslyšíme, přesto jsou však jejich úspěchy obrovské. Neradi bychom tedy někoho urazili tím, že jsme je do výčtu nezařadili, protože osobností, které by si to zasloužily, je opravdu spousta. A doufáme, že jich bude stále jen přibývat. I když jsme malá zemička, stále dokazujeme, že se v našich útrokách rodí lidé, kteří dokáží vyniknout...

JAN PINKAVA ZA „GERIHO“ ZÍSKAL V ROCE 1998 OSCARA V KATEGORII NEJLEPŠÍ KRÁTKOMETRÁŽNÍ ANIMOVANÝ FILM. BIOLOG BARTEK JIŽ UČINIL CELOU ŘADU OBJEVŮ, KTERÉ MOHOU ZACHRÁNIT MNOHO ŽIVOTŮ PO CELÉM SVĚTĚ, A ZÍSKAL TAKÉ NEJRŮZNĚJŠÍ OCENĚNÍ.

Foto popis| Populární světová topmodelka Petra Němcová
Foto autor| Foto: Shutterstock

Foto popis| Duchovní otec Ratatouille Jan Pinkava
Foto autor| Foto: ČTK/Zdeněk Němec, archiv Bubeníčkoví

Foto popis| Hvězdy hamburského LOOK téma baletu Jiří a Otto Bubeníčkoví
Foto popis| Slavný hudebník Jan Hammer
Foto autor| Foto: ČTK/Karel Meister